

CALCUTTA

kontrasternas stad

Oscar Trimbel

Inledning

I den här boken vill jag berätta om de människor jag mötte och platser som jag besökte i Indien under 1980-talet, samt visa foton och målningar från den tiden. För att kunna beskriva hur det var för länge sedan, har jag hämtat anteckningar och berättelser från mina dagböcker. Under de senaste åren har många offentliga namn ändrats i Indien, men jag kommer att använda mig av de namn som var aktuella under 1980-talet.

När jag fick höra om Moder Teresas arbete bland de fattiga på gatan i Calcutta 1979, väcktes mitt intresse för att åka till Indien. Jag förberedde mig inför resan, med en utbildning i U-landskunskap och tropisk medicin.

I januari 1980 reste jag för första gången till Calcutta. Där hyrde jag då ett litet hus på takterrassen till Hotel Modern Lodge, som låg på en sidogata till Sudder Street. Det var ett område i centrala Calcutta, som var populärt bland utländska besökare.

Tidigare var Calcutta (Kolkata) huvudstad, men lämnades åt sitt öde när administrationen flyttade till Delhi 1911. De vackra eleganta palatsen från kolonialtiden började då att förfalla, sot och damm lade sig som en gyllenbrun slöja över staden och alla dess invånare.

De flesta som besökte Calcutta var sällan oberörda, antingen avskydde de staden från första stund, eller så blev de olyckligt förälskade som jag och ville inte resa hem.

Jag upplevde ofta att Calcuttas invånare älskade sin stad. När kommunistpartiet återtog makten 1977, trodde många att världsrevolutionen skulle gå genom stadens gator. Två år senare, när Moder Teresa tilldelades Nobels fredspris och hennes arbete bland de fattiga blev känt över hela världen, fick makthavarna utstå stor kritik. När Indira Gandhi sedan blev premiärminister 1980, vidtog hon därför radikala åtgärder, för att utrota fattigdomen och rentvå Indiens dåliga rykte.

När jag återvände till Calcutta 1982, bodde jag hos Moder Teresas brödraorden, som arbetade med narkomaner, gatubarn och leprasjuka. Det var under den perioden som jag dokumenterade Moder Teresas arbete och startade flera andra projekt tillsammans med lokala hjälporganisationer. Samtidigt deltog jag i Calcuttas kulturliv och reste till Digha, Bakkhali, Puri och Darjeeling, för att fotografera och måla.

I mitten av 1980-talet blev jag erbjuden ett arbete i Somalia. Jag fick då avsluta mina projekt i Indien och överlämna arbetet till medarbetare i Calcutta och Sverige. Några veckor senare reste jag hem med sorg i hjärtat, för att förbereda mig på en oviss framtid i ett främmande land.

Centrala Calcutta.

När jag klev av planet på flygplatsen Dum Dum i Calcutta 1980, var det som att öppna dörren till en helt annan värld. Tystnaden hade upphört för länge sedan och den varma luften var tung av rök och damm. Utanför ankomsthallen klev jag in i en gul taxi av modell Hindustan Ambassador, som sedan körde i full fart mot centrum. Att ingen blev överkörd under denna vansinnesfärd, kan bero på en obegriplig ordning som förekom i detta kaos.

I centrum svängde taxin in på Sudder Street, som var en känd gata med billiga hotell, där många utländska turister bodde. Området låg nära New Market, där det gick att köpa nästan allt och som var ökänt för sin narkotikahandel, prostitution och alla tiggare. På en sidogata till Sudder Street låg Hotel Modern Lodge, med ett namn som lovade mycket mer än hur det var i verkligheten.

– Hur kan någon se skönhet och lycka i detta helvete?

Var det många besökare som frågade mig, när de såg hur de kastlösa daliterna diskriminerades, hörde de leprasjukas varningstrummor på gatorna och kände stanken från Calcuttas sophögar.

Det lilla huset på takterrassen.

Jag hyrde ett litet hus på Hotel Modern Lodges takterrass, som fortfarande finns kvar än i dag. Där kunde jag bo i händelsernas centrum, men samtidigt med ett visst avstånd från verkligheten. Huset bestod av ett litet rum med två sängar och en takfläkt, som var tillverkad i den svenska fläktfabriken i Calcutta. Innanför rummet fanns det en dusch med kallvatten och under den var det ett hål i golvet som toalett. Det fanns också ett gemensamt tvättställ utanför på terrassen, där personalen och gästerna kunde raka sig framför en trasig spegel.

När jag städade i mitt lilla hus, upptäckte jag stora kackerlackor i toaletten, röda små maskar i vattnet, myror i sängen och en stor ödla på väggen. Tanken kom då upp att flytta till anrika Elgin Fairlawn hotell på Sudder Street, som hade rykte om sig att vara rent, vackert och dyrt.

Det största problemet var dricksvattnet, eftersom det inte fanns rent vatten att köpa på flaska. Jag gick därför genast till New Market, för att köpa ett fotogenkök och några kastruller, samt en back Pepsi Cola.

När mörkret sedan föll över staden, tände alla sina lampor. Det dröjde då inte länge förrän strömmen stängdes av i hela kvarteret, eftersom elektriciteten inte räckte till alla områden samtidigt. Efter en stund kunde jag se hur stearinljus, fotogenlampor och koleldar tändes i mörkret, vilket gav ett vackert förtrollande sken och lockade fram skratt ur skuggorna.

Koleld i en plåthink och ett gatubarn som värmer händerna.